

Oponentura bakalářské diplomové práce Martina Brožáka: Vliv sukcese, stratifikace a denní doby na společenstva mravenců tropického nížinného lesa

Bakalářská práce sestává ze dvou částí, literárního přehledu a případové studie.

Prvním problémem, kterého si čtenář v **literárním přehledu** všimne, je jistá nevyrovnanost, respektive přílišná vyrovnanost délky kapitol. Téměř polovina přehledu (4 strany z 9,5 strany) je věnována metodám sběru. Klíčovým ekologickým tématům mohlo být věnováno více prostoru, zejména při excerpci literárních zdrojů. V literární rešerši bych očekával citace podstatně více „nahusto“. Například v kapitole 1.2 (úvod ke gradientům tropického lesa) je první odkaz na literaturu až v 16. řádku. Ani jinde nemá čtenář šanci si mnohá autorova tvrzení ověřit. Naopak jiná témata (např. zemní pasti) mají, zejména s ohledem na jejich téměř nulový význam pro práci, prostor zbytečně velký. Čtenář také narazí na pár stylistických neobratností a použití nečeské terminologie (zemním pastem se tu říká „padací“, zjevný následek doslovného překladu z AJ; místo v ČJ zavedeného výrazu fumigace je používán termín plynování, což je zavádějící, protože při popisované metodě sběru se nepoužívá plyn, ale toxický aerosol).

Ale to jsou většinou drobnosti. Literární přehled jako celek dává smysl a drží pohromadě. Jen se prostě v přehledu literatury sluší připojit zdroj informace prakticky za každé tvrzení. A s ohledem na to, že nejen mravenci jsou v lese stratifikováni, případně se liší mezi sukcesními stádii, bylo by žádoucí se věnovat nejen jim. Zvýšil by se jednak rozsah relevantní literatury, jednak by to pak byla ekologie jako taková, nejen ekologie mravenců.

Problémem (nejen) pro literární přehled je lehkost, s níž autor přistupuje k citacím a seznamu literatury. Jednou je v textu citován „Klimes et al.“, jindy jsou vypsáni všichni autoři článku, jednou je dokonce vypsáno křestní jméno citovaného. Pořadí citací v textu se zdá spíše náhodné, než uspořádané dle roku publikace nebo abecedního pořadí jména prvního autora. V sekci Literatura je to trochu divočina. Nejednou citace bez ročníku a stránek, jindy je název práce uveden dvakrát, snad aby se kompenzovala absence většiny ostatních informací... Jen u prvních čtyř citovaných zdrojů jsou použity čtyři formáty citací.

Případová studie porovnává vliv společenstva mravenců v různých stádiích sukcese tropického deštného lesa (primární, narušený primární a sekundární) sbíraných několika metodami (návnady, extrakce z hrabanky, sběr na pokácených stromech) a ve dne a v noci na dvou lokalitách v provincii Madang na Papui Nové Guinei. Oponent oceňuje, že se autor vedle literárního přehledu se pustil také do dalších aspektů vědecké práce. Následující slova proto nechtě on (i komise) berou především jako snahu upozornit na problémy, jichž je žádoucí se pro příště vyvarovat.

Autor si klade za cíl porovnat vliv sukcesního, stratifikačního a časového gradientu na společenstva mravenců. Skeptik v oponentovi si není jist, nakolik je cyklické střídání dne a noci vůbec gradientem. Zároveň způsob sběru dat neumožňuje příliš se zabývat vertikální stratifikací, protože v každém patře lesa bylo využito jiných metod sběru mravenců. Což autor na několika místech otevřeně (a správně!) přiznává s tím, že tedy nebude činit přímých srovnání mezi straty. Jenže pak se v úvodu diskuse dočteme, že „nízký počet replikací pro některá stratifikační patra znemožňuje nicméně přímé statistické testování mezi nimi...“. To čtenáře uvádí v pochybnost, zda autor ví, proč vlastně nemůže porovnávat rozmanitost mravenců mezi straty. V diskusi je kapitola „Vliv stratifikace“, ale jde jen (správně) porovnávání vlivu sukcesu v jednotlivých stratch.

V případové studii narůstá počet stylistických neobratností a pravopisných chyb. Autor porovnává různá sukcesní stadia v různých stratch, tu počítá s rozmanitostí ve vzorku, jindy na ploše, tu je prezentováno průměrné číslo, tamhle zmíněno maximální. V zásadě snad nic není úplně špatně, ale

měl jsem problém se v tom vyznat. Složitost tématu (respektive množství různých analýz) kombinovaná s občas nejasným vyjadřováním dávají dohromady houštinu, v níž k orientaci občas nepomohlo ani zoufalé listování tam a zpět. Použité výrazy občas docela bolí, například „Mojím předpokladem je, že...“. Autor také zřejmě vynalezl nový vědecký termín („odominovat“ něco = být někde dominantní). Čili to chtělo po sobě ještě pořádně pročíst.

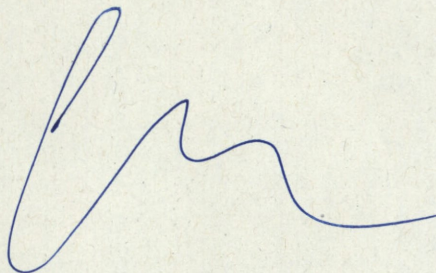
Přehlednost nezvyšuje objem prezentovaných výsledků. Ty mají 14 stran, což je podstatně více než literární přehled (10 stran). Trochu to vypadá, že autor měl problém vybrat to podstatné. Diskuse je naopak s ohledem na počet řešených otázek spíše krátká.

Co se zpracování dat týče, byl zvolen minimalistický, nikoli ale vysloveně špatný přístup, kdy jednotlivé, partikulární otázky jsou analyzovány v programu STATISTICA. Přitom jde o typická community data, která by bylo žádoucí celá projít v Canoco nebo R a podívat se na význam jednotlivých gradientů a proměnných v kontextu celých dostupných dat.

Přes výše uvedené výtky považuji bakalářskou práci Martina Brožáka za velmi zajímavou, na slušné úrovni zpracovanou a rozhodně obhajitelnou a po vychytání problémů také publikovatelnou. Známkování nechám na obhajobu, nicméně zdůrazňuji, že třeba mé hodnocení bylo přísné, je třeba přihlížet k tomu, že jde o bakalářskou práci a případová studie je domácím úkolem z pilnosti, do kterého se Martin pustil dobrovolně. Věřím, že jeho další počiny již budou prosty dětských nemocí zmíněných výše, a přeji mu mnoho úspěchů v další práci.

V Českých Budějovicích, 13. ledna 2019

Lukáš Čížek

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'L' followed by a series of loops and a long horizontal stroke at the end.